מעינקע קאַץ און די פּאָלעמיק וועגן פּראָלעטאַרישער ליטעראַטור

פון וויליאם אייבראַמס

די חברים־ליכטער האָבן געשריבן אויף מעינקע קאַץ'ן, אַז ער איז רוים־פּרעסעריש, אַ פינצטערלינג, רעאַקציאָנער, שיעור ניט פאַשיסט. דאָס איז דער מעינקע קאַץ, וואָס האָט ערשט אַרויסגעגעבן די צווייטע בענד פון אַ פּאָעמע „ברענענדיגע שטעטל", וואָס איז דאָס־בעסטע פּאָעטישע ווערק אין אונזער פּראָלעטאַרישער ליטעראַטור פאַר די לעצטע צען יאָר. לאָמיר ברענגען איינציגע שורות פונם בוך:

פון אָרעמע ליטווישע ערד —
מיט לידער פון בעטלער, ציגיינער,
און פויגל
און ניט מיט קאָרן, ניט מיט בולבע
פאַרזייט.

פון אָרעמע ליטווישע ערד
איז געמיניקט מיט פּעך און מיט
שוועבל.

איז דאָס מויזנלאָך־רעצידיוו? איז דאָס באַרן זיך אין טונקע סקות'ס? ווי אומפאַראַנטוואָרטלעך דאַרף זיין אַ שרייבער צו באַנוצן אַזאַ שפּראַך אויף אַ דיכטער, וועלכער האָט אַזוי טיף־רירנדיג, אין אַזעלכע שורות, אָפּגעשילדערט דעם פּנים פון דעם ליטווישען שטעטל בעת דער וועלט־מלחמה!

און ווען עס דאַרפן אָנקומען די באָלשעוויקעס אין שטעטל — ווי גריסט מעינקע קאַץ צו דעם, ווען פאַר זיי

זוניגע חלומס קלייבן שמייכלעך [illegible]
פון די שויבן —
און דעם חושך דעם פאַרבליבענעם,
רעדנאָך —
באָלשעוויקעס — שפּאַנענדיגע
ריטער:
הערשאַפטן [illegible] און פערד.
ווי פון דער [illegible]קייט ציען
און ציען
און טרייסלען פון די [illegible]
[illegible]
אומעט אַרויס

איז דאָס רעאַקציע? איז דאָס פאַשיזם? זיינען דאָס פּרעסטע, פינצטערלעכע, רעאַקציאָנערע, רענעגאַטישע, אַנטי־פּראָלעטאַרישע שטימונגען? — און דאָס איז געווען די ליניע פון „חבר'שער קריטיק" אויף מעינקע קאַץ, סיי ביים מיטינג פונם פּראָלעט־פּען, סיי אין די [illegible].

געווים האָט מעינקע'ס בוך חסרונות. געווים שלעפּט עס נאָך מיט זיך אַ ריי פינצטער־רעליגיעזע שטימונגען, נאָר ווער עס וואָגט שרייבן, אַז דאָס בוך איז אַ „מויזנלאָך־רעצידיוו", דער האָט זיין פעדער געטונקען אין בייזוויליקייט און ציניזם.

מעינקע'ס „בראַווער פתרון" און זיין ביטעליינטער בריוול צו חבר ס. עלגין, זיינען אַן אומגליק צו און פאַר זיך. אין ביידע איז פאַראַן אַ ריי טעות'ן, וואָס דאַרפן פאַרריכטעט ווערן. אין ביידע שוויסט אַרויס די פילאָזאָפיע פון חושך און אומעט, וואָס איינינע „חבר'שע קריטיקער", מיט זייערע „מויזנלאָך־רעצידיוון", איז ער אַריינגעפאַלן אין „פינצטערניש", אין „אייביגן אומעט", אַליין זיך ניט־קלאָר מאַכנדיג, וואָס דאָס איז. אים גייט אין לעבן צו שטריקן אַ „דומפּיגע פינצטערניש און פרייען פעלד" געגן אַ „פאַר'משפּט'ע פינצטערניש און מויזנ־קאַמער". יאָ, מעינקע האַלט, אַז פאַר ביידע דאַרף מען ניט מורא האָבן. וואָרום ניט ער, נאָר —

אייביג וועט דער פתרון — פאַר
פינצטערניש זיך שרעקן
און אייביג אויף פינקלדיג שטעגן
יעדעס טרוים באַזאָלן...

קלאָר, אַז מעינקע וויל דעם טרוים פון מענטשן באַשיצן געגן דעם פּחד, וואָס פאַלט אים איבער אין דער פינצטערניש. די פראַגע איז אָבער — ווער דאַרף האָבן די גאַנצע אומקלאָרע שטריקעניש, אַז אַלע אמת'ע דיכטער פון אַלע צייטן האָבן אַ־מאָל געזוכט די לויכטנדיגע טירן אין דער געדיכטער נאַכט? ס'איז גאָרניט אויסגעשלאָסן, אַז ווען מעינקע קאַץ זאָל פאָרן אויפן אַ שיפל אויפן ים, אָרום זאָל זיין פינצטער, זאָל ער אין די „טויזנט קוני־איילאַנד זונען" בעטן פרייד און האָפנונג אַנשטאָט אומעט. ער וואָלט דאַן דערזען, אַז אין דעם געראַנגל צווישן פינצטערניש און ליכט קאָנען קוני־איילאַנד זונען אויך ברענגען אַ סך פרייד דעם מענטשן.

איך פאַרשטיי מעינקע קאַץ'ן: עס איז אַמאָל אויסגעקומען אין זיין אַ וואַלגערן, קיין מאָל זיך באַדן ביים ים. שפּעט נאַכט'ס: דאָס אין אַ ווינקל פון הימל זיך געשפּאַרט די וואָלקנס און די זון האָט אַראָפּגעשיקט איר חיות אויפן ברעג. און אין רגע האָט דער גאַנצער קענג פון יסורים־ברעג זיך אויסגעבאָדן מיט אַ מענטשן־פרייד — אַ, האַ! אַ! האַ! דאָס דאָס איז געווען [illegible] מענטשלעכע פרייד מיט דער זון.

מעינקע שטעלט די פראַגע אַזוי: ערגער אַז די פרייד פון דער זון, ערגער גאָרניט. קיין עקספּרעסיווע ווייגן, וואָס זאָלן באַוויינען דעם מענטשנס ווייגן אין דער פינצטערניש, אַנטקעגן ער נים. דערליבער זיין באַשולדיגונג, אַז די וואָס געפינען פרייד אין „קוני־איילאַנד זונען" זיינען ניט קיין עכטע דיכטער, אַ באַשולדיגונג [illegible] [illegible]

[illegible]

זיינע יאָרן געווינט ניט ברוגז ווי דער פּויק צו וועקן און רופן די מאַסן; ער דאַרף אויך געפינט ווי דער „רונער און ברייק", אָפּצוויינען די ווייטיק פון דער [illegible], פאַרגרייטערטע [illegible] עסטעטיק אין דער וואָרט־קונסט. איינער פון די [illegible] פאַרוואָס דאָס [illegible] ייִד, יאָ, דאָס [illegible] ייִד, ווערט נאָך זיין גרייס אין לאַנד פון אונזער פּראָלעטאַרישער ליטעראַטור, איז דאָס וואָס דער געראַנגל פאַר פּראָלעטאַרישע פּאָעזיע געגן [illegible], [illegible] עסטעטיק איז נאָך ניט [illegible] [illegible]

[illegible]

מעינקע'ס [illegible] געגן פּראָפּאַ[illegible] [illegible]

[illegible]

פון ענטפּקיים פון אונזערע שרייבער פאַרן פיר דערציבער ניט זאָגן, אַז רויטע עקן, געפינטעלטע ניט ענטשולדיגער, זיינען רויטע פאַלשע עקן? ס'איז טמית'עריין! ס'איז באַהאַלטן זיך הינטער אַ פראַזע!

און עס זיינען דאָ באַשטימטע אורזאַכן, פאַרוואָס מען זוכט זיך צו באַהאַלטן הינטער אַזאַ פראַזע. דאָס איז דער לינקיסטישער קוויטש, וואָס איז אַ פיל געפערלעכער סכנה מיט אַ. גלאַנץ'ן פון „אינזיך", ווי עס איז מעינקע קאַץ'ס „[illegible]", ווי עס וויל האָבן חבר בירנבוים. לאָמיר זען: איינער פון די הויפּט־פּינקטן פון דער אַטאַקע אויף מעינקע קאַץ'ס בוך „ברענענדיג שטעטל" ביים מיטינג פון פּראָלעטפּען איז געווען: פאַרוואָס האָט מעינקע קאַץ, אונז ניט געוויזן די רעוואָלוציע אין שטעטל? דאָס איז די מעשה־רייע, איך בעט איבער אייער כבוד, פון מאַכן קאָמוניסטן און רעוואָלוציאָנערן אין דער ליטעראַטור איבער נאַכט. אמת איז, אַז מעינקע קאַץ האָט אין זיין „ברענענדיג שטעטל" — אין אַ סך ערטער — געקאָנט געפינען [illegible], איבערגייען און בילדער. אויב אָבער קיין רעוואָלוציע אין שטעטל איז ניט געווען, אויב ער האָט עס ניט געזען און אויב ער האָט זיך דאָס ניט געשטעלט פאַר אַן אויפגאַבע, אויב ס'איז געווען פריי־צייטיג — וואָס דאַן? דאַן קומט דער לינקער פיינטש און שרייט — רעוואָלוציע אינמיטן אַלע אומשטענדן! לאָמיר דאָס פרובירן קלאָר מאַכן. -

אין [illegible] פּיסי, למשל, איז פאַראַן אַ [illegible]. יעדער רעוואָלוציאָנער [illegible] וויל פון אים פּטור ווערן. נאָר וואָס האָלט איר געשריבן, ווען איך שלאָג פאַר, אַז די קאָמוניסטישע פּאַרטיי זאָל אָרגאַניזירן אַן אַרמיי, אַרויסשיקן אין [illegible] פּיסי אַראָפּשייסן [illegible]? איר וועט אָן צווייפל זאָגן, אַז איך בין אַ לינקער פון [illegible], אָדער, אַז איך בין אַ לינקער פיינטשער, אָדער, אַז איך בין אַ פּראָוואָקאַטאָר און אַז דער אַ. גלאַנץ פון „אינזיך" איז מיט אַ קריזיס.

איך מיין, די איז אמת, אַז ווען מיר זיינען איצט אין פּאַלעסטינע און מען [illegible] אונז „שלינגען מיר אַ סך אַראָב אין פּאַלעסטינע!" — ווי מען ניט אויב אַז אין דעם [illegible] געגן מעינקע קאַץ. ס'איז ניט אמת, מיר דאַרפן גאָרניט [illegible] אין פּאַלעסטינע [illegible]. אַזוי זאָגן קאָן מען בלויז, ווען מען איז ניט איבערגעגעבן אין דער רעוואָלוציאָנערער קאַמף און [illegible] פון דער [illegible] רעוואָלוציע אין דעם [illegible] און [illegible] [illegible], [illegible] זיי [illegible] אויס, אַז מיר האָבן אמת וואָס צו באַהאַלטן. און ווען מען האָט אַזאַ באַגריף וועגן [illegible] און [illegible], קאָן זיך ביי איינעם [illegible] פון דער [illegible] [illegible] זאָל אַנטרינען די „רעוואָלוציע" אין [illegible] פּיסי, און דערביי דאָס אַלץ געבן ווי אַן עכטן [illegible].

מיר דאַרפן אַן צווייפל זיך [illegible] [illegible] פון [illegible] און דער וועלט.

דריי חיות

(אַ משל)

פון איציק פעפער (קיעוו)

דריי חיות, רויבערישע, הילדע, בייזע, ניטפאַרגינער, —
אַ לאָרושער וואָלף, אַ מינער אַ בערלינער,
אַ הונט פון ישקאָהאָבאַ
האָבן ניט פּחד
שפּאַצירט
לעמ' אַ ראַלהירעם,
דאָס איז ביי די רויטע גרענעצן געלעגן.
מיט איינעם כיטרע האָבן זיי באַקוקט די רייכע וועגן,
דעם הויף, די אינדיקעס, די גענדזער און די שטאַל,
הכלל, —
זיי האָבן אַלץ באַקוקט און זיך באַלעקט:
— עס האָלט געקלעקט!

באַוואונדערט איז דעם הויפּלינג שטאַרק די גראָבע
אינדיקעשקע געזעגן געפּעלץ,
די הילדע חיות האָבן ניט קיין גרענעצן, קיין
שהייה,
און ביז דער אינדיקעשקע איז נאָך ניט ווייט—
אַ רגע צייט—
אויף דריי חלקים דאַרף מען די צעטיילן
און עסן!

דער וואָלף האָט אָבער גלייך דערקלערט,
אַז אים געהערט
דער הינטערהעלפט,
דער הונט האָט גלייך דערלאַנגט אַ סעלדונג אויפ'ן
ביילעק,
דער מינער האָט מיט חוצפה מינערישער געזאָגט,
אַז אַלץ, וואָס נאָך די אינדיקעשקע פאַרמאָגט,
געהערט צו אים, צום מינער,
אַז דאָס, וואָס ער איז ניט קיין הינטער, —
דאָס מאַכט ניט אויס,
זיין אַפּעטיט איז גרויס,
און דאָס דאַרף זיין די מאָס פון אַלע מאָסן!

דעם לאָרושער וואָלף האָט עס פאַרדראָסן.—
ער שרייט: — איך האָב פאַרדינען אייער חוב,
די אינדיקעשקע שטאַמט אויס פון פינצטערער דעם
ערשטנס חיות,
איך יעדער טעדער שמעקט מיט בלוט,
און קיינער האָט ביי מיר ניט טעלן,
איך זאָל טאַקע אָפּרעסן דער אינדיקעשקע'ס אַ
האָר!

— נאָר? —

דער בייזער און רויבערישער נאָך, בייזערער, אַ גרינער:

— האָ, האָ! — בילט אים דער הונט פון [illegible]
דאָס,
איך האָב דערווייזנגען אַ ים,
אַז ראשית
שטאַמט די אינדיקעשקע די [illegible] פון די [illegible],
איר זעט איך [illegible], איך [illegible], איך [illegible],
און, [illegible], קען איך מאַן אַ [illegible],
דעם זיין אַ [illegible] און [illegible] [illegible].
געשיכטע איז אַ יאָר פאַר [illegible],
און [illegible] — [illegible] [illegible],
קען מען מיט זיינע קלאָפּערייע אַ [illegible],
דעם אינדיק אינדיקעשקע קען [illegible] [illegible]:

— מען דאַרף דעם ענדן לאַנג ניט צייטן! —
האָט דער בערלינער מינער [illegible]—שאַט
דער גאַנצער אינדיק קען מיר איך ניט [illegible]
און [illegible] איך אים ניט [illegible]!
דאָס קענען אַז די [illegible] [illegible],
אַז הילהעלם האָט נאָך לאַנג
מיט יאָרן [illegible]
אַרויפגעצויגן זיין [illegible] [illegible],
אַז „אַלע אינדיקעשקעס געהערן די [illegible]

און ס'האָט באַשטימט:
ביז אַלע דריי זיינען די אינדיקעס באַ[illegible],
דער אינדיק [illegible] געקומען [illegible].
און מעקט זיך, „ביז דאָס [illegible] באַ[illegible]",
האָבן די הילדע חיות מיט אַ [illegible],
נאָך [illegible] פון אַ [illegible],
אַ שפּרונג געטאָן צו די [illegible] [illegible]
און— ס'איז [illegible] ביז [illegible] אַ [illegible] [illegible]
די העלן שוין געקוויטשעט [illegible] [illegible]
און [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

דער גאַנצער חיות האָט זיך [illegible] אַ [illegible]
מיט הילקע און מיט לאַפּעס און מיט [illegible],
אפילו די באַשטימטע [illegible]
זיינען אַרויס [illegible] [illegible]!

און [illegible]: ס'האָט באַנייען
לעמ' הויפט [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible],
און [illegible] [illegible] דריי [illegible] [illegible].